

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเรื่องการจัดทำรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง เป็นการดำเนินการศึกษาเพื่อตอบคำถามว่า (1) เทศบาลตำบลพะวงมีแหล่งท่องเที่ยวที่ความเหมาะสมในการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีหรือไม่ (2) การจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีขั้นตอน และมีกระบวนการอย่างไร (3) นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกอย่างไรต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามรายการที่ได้จัดทำขึ้น สาระสำคัญที่นำเสนอในรายงานวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วย ความสำคัญของการศึกษาวิจัย การทบทวนวรรณกรรม ระเบียบวิธีการวิจัย วิธีการศึกษา และ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 ชี้ให้เห็นที่มาของการวิจัยที่เกิดจากสาระสำคัญของบทที่ 1 มุ่งอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว และ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ และการจ้างงานเพิ่มขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ๆ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และมีทางเลือกเพิ่มขึ้นแต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวอาจจะส่งผลกระทบ และเป็นบ่อเกิดแห่งการทำลายวัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สามารถช่วยลดปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนได้ เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อชุมชน และ ชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมระหว่างที่ได้ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้น การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวงจึงเป็นกระบวนการจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้กำหนด และ ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ประกอบในรายการนำเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวเองได้เกิดการเรียนรู้ และ มีความเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการสร้าง และ พัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมของชุมชนอันจะนำมาซึ่งรายได้ และ ทางเลือกในการประกอบอาชีพของชุมชนพะวงต่อไปในอนาคต

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ คือ การชี้ให้เห็นว่า (1) ที่มาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกำเนิดมาจากแหล่งใด และได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบใดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง การกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการนำมาเป็นแนวทางในการตกลง และ สร้างความเข้าใจในการพิจารณารูปแบบการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ จากการศึกษาสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ดังนี้ Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และ แหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และ เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และ รักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถ และ สร้างกำลังใจให้กับชุมชนชนบทได้พึ่งตนเอง

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง ซึ่งประกอบด้วยรายการนำเที่ยว 3 รายการ ได้แก่ รายการนำเที่ยวพายเรือคายัค คลองวง รายการนำเที่ยวจักรยานเสือภูเขา เขาเทียมตา รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคายัคคลองวง และ เรียนรู้ชุมชนเกาะยอกิจกรรมทั้ง 3 รายการมีแนวทางการจัดการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจาก ความหมายที่กล่าวมาในข้างต้น เนื่องจาก นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการกรีด ยางพาราในการทำกิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขา และ กระบวนการเรียนรู้พรรณไม้ป่าชายเลน และ วิถีชีวิตจากชุมชนประมงชายฝั่งในการทำกิจกรรมพายเรือคายัคคลองวง และ กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกาะยอกิจกรรมการพายเรือจากคลองวงข้ามทะเลสาบไปยังฝั่งเกาะยอกิจกรรมทั้งสามรายการสอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเนื่องจากในการนำเที่ยวผู้นำเที่ยวสามารถสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว และ บรรยายระหว่างการเดินทาง (2) วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเป็นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ นักท่องเที่ยว และ ชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และ เป็นการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อ

เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง มีแนวทางในการดำเนินการที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวในขั้นตอนที่ 1 เพียงขั้นตอนเดียว คือ การมีส่วนร่วมในการคิด ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวงควรมีรูปแบบใด ในส่วนประเด็นอื่น ๆ ยังไม่มีปรากฏ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เพิ่งเริ่มต้น ดังนั้น การพัฒนาในลำดับต่อไปจากงานวิจัยชิ้นนี้ควรมีการผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลำดับต่อไปให้ครบทุกองค์ประกอบ (4) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และ อาจจะส่งผลกระทบต่อในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการจัดการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการจัดการในด้านต่างอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1.1 การจัดการพื้นที่
- 1.2 การจัดการองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยว
- 1.3 การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำเที่ยว
- 1.4 การจัดการผลประโยชน์
- 1.5 การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม

2. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาสถานที่ ๆ จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีปัจจัยที่ควรพิจารณา ดังนี้

- 2.1 ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์
- 2.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และ เป็นพื้นที่ ๆ ไม่เสี่ยงในการเดินทาง

2.3 ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ และ จะต้องทำเครื่องหมายแจ้งเตือนอันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว

2.4 การกำหนดจุดเปราะบางเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องไม่เป็นไปภายใต้การทำลาย หรือ สร้างความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะไปในรูปแบบใด จะต้องมียุทธศาสตร์ ดังนี้

3.1 จะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวทราบถึงผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.2 การกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

3.3 ผู้จัดการกิจกรรมจะต้องพิจารณากิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. องค์ประกอบความร่วมมือ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานมาร่วมเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และ ภาคเอกชน ดังนั้นการบริหารจัดการความร่วมมือจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติความร่วมมือของทุกฝ่าย

4.2 การแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน

4.3 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ เป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ

4.4 ชุมชน และ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์ และการแก้ไขปัญหา

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง มีแนวทางในการดำเนินการที่ยังไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวในหลายประเด็นซึ่งในอนาคต

จะต้องใช้แนวทางองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนเป็นบรรทัดฐานในการพัฒนากระบวนการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ให้สอดคล้องกับรายการนำเที่ยว เนื่องจากจะก่อให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม และ มีการกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในพื้นที่ ๆ ชัดเจน รวมถึงการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในโครงการ ดังกล่าว

นโยบาย และ หลักการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา
 2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากร
 3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดี
 4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน
 5. การให้ความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในองค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และ กำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม
 6. ให้ความสำคัญในการนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนการพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาภาค
 7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และ ประเมินการพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และ การปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน
 8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และ สร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย
 9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือ คู่มือการจัดการ แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง
 10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- องค์ประกอบที่กล่าวมาสามารถนำมาเป็นมาตรฐานการในการประเมินถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวของพื้นที่ศึกษา

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง เป็น

กระบวนการที่ยังขาดหลักการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลายประเด็น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาการซึ่งมีความจำเป็นที่นักวิชาการจะต้องเข้าไปช่วยในการดำเนินการต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบผลการศึกษานำมาเปรียบเทียบกับจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมายพบว่าม้งานที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างปรากฏผล ดังนี้ (1) ชุมชนมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการทำความเข้าใจในองค์ประกอบ และ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่เกิดการยอมรับได้ของคนในชุมชน พฤติกรรมความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชน และ ต่างชุมชนอยู่ในความสนใจของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บรรยาย และ นำเที่ยวแต่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนแหล่งข้อมูล และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และ ชุมชนยังต้องการรูปแบบวิถีชีวิตแบบเดิม แม้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ๆ ตนเองอาศัยอยู่ และ ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ทุนทางการเงิน และ ทุนทางปัญญาในการจัดการชุมชน ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ชุมชนคาดหวังกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับนักวิจัย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกิดขึ้นในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ผลประโยชน์จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเงื่อนไขความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยตรง และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จะทำให้การบริหารจัดการบุคคลากรในชุมชนได้รับการให้ความร่วมมือจากชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเนื่องจากชุมชนมีความสนใจ และ ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการบริหารจัดการผลประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น หาก

มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากรายการนำเที่ยวที่ได้ศึกษาชุมชนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการเพิ่มมากขึ้น

การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วยชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา และ ต้องมีความเข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ชุมชนมีความสามัคคี มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้คนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการ และ การแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน การปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชนได้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการและการบริการ การจัดการตลาด และ การประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และ การให้บริการจะต้องมีความต่อเนื่อง กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับอาชีพของชุมชนในท้องถิ่นของชุมชน และ ต้องเป็นอาชีพเสริมไม่ใช่อาชีพหลัก การสร้างกฎกติกาให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตกลงให้ความร่วมมือเพื่อระวังพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดโครงสร้างองค์กรในการให้บริการการจ้ดนำเที่ยว ควรประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานชมรม คณะกรรมการที่ปรึกษา เลขา เหรัญญิก ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ทำหน้าที่เรียนรู้ และ พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฝ่ายสนับสนุน ติดตามการตลาด ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพ และ มีสิ่งดึงดูดใจในระดับที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และ มีเสน่ห์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อได้สัมผัส เงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจาก ปัญหาการขาดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดเงินทุน และ ทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การขาดการยอมรับในการนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในชุมชน ขาดการจัดแบ่งโครงสร้างในองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ตั้งใจในการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาด และ การประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ขาดการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมขาดแคลนแหล่งทุนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ขาดการกำหนดกฎกติกาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบการจัดการ

ท้องถิ่นเชิงนิเวศ ระบบนิเวศวัฒนธรรมไม่เชื่อมโยงกับบุคลากรในท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวงจะต้องเร่งพัฒนาทั้งในด้านการจัดการ และการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อให้มีศักยภาพในการจัดนำเที่ยวได้ในรายการนำเที่ยวทุกรายการที่ได้ถูกกำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วม เนื่องจากเมื่อรายการนำเที่ยวได้ถูกนำไปใช้ในการจัดนำเที่ยวแต่ไม่มีตัวแทนชุมชนเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดนำเที่ยวการดำเนินการจะไม่สอดคล้องกับแนว ทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากการจัดการรายการนำเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาจะต้องดำเนินการในการประชาสัมพันธ์ และ คิดต้นทุนในการจัดนำเที่ยวซึ่งเป็นค่าบริการแก่ตัวแทนชุมชนที่จะต้องทำหน้าที่บริการให้แก่นักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต และ เพื่อเป็นการจัดการอย่างมีโครงสร้าง ชุมชนจะต้องจัดตั้งกลุ่มในการบริหารจัดการรายการนำเที่ยว และ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทที่ 3 นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยเป็นการศึกษาจากภาพเล็กไปหาภาพใหญ่ กล่าวคือ ได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อเป็นกรณีศึกษา และ ใช้ผลการศึกษาขยายผลไปสู่การอธิบายประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในระดับชุมชน ดังนั้น ประชากรของการศึกษาในครั้งนี้ คือ ชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จ. สงขลา พบว่า ไม่มีการจัดทำรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อนเลย แต่ชุมชนมองเห็น และ มีความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมาย และ แนวทางในการกำหนดรูปแบบรายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การสำรวจความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลพะวงได้รับการเสนอชื่อ เพื่อสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงพื้นที่สอบถาม และ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่สามารถกำหนดกิจกรรมตัวอย่างในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถกำหนดเป็นรายการนำเที่ยวในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย พื้นที่คลองวงสามารถกำหนดรายการนำเที่ยวได้ 3 รายการได้แก่ รายการที่ 1 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คลองวง รูปแบบกายเรือคัยค รายการที่ 2 ศึกษาพรรณไม้ป่าชายเลน และ ศึกษาธรรมชาติปลาทะเล 2 น้ำ คุณกร รายการที่ 3 เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกาะยอ สำหรับพื้นที่เขาเทียมดา สามารถกำหนดรายการนำเที่ยวได้ 2 รายการได้แก่ 1. ซักกรยานเสือภูเขา 2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ คุณกร การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อกำหนดชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้แล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลได้กระทำโดยการใช้นักการสัมภาษณ์

แบบมีโครงสร้าง จะประกอบด้วย การสัมภาษณ์ในภาวะหลากหลายสถานการณ์ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการประกอบด้วย การสัมภาษณ์พูดคุยสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงต่อกำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการวิจัย ลำดับต่อไป รูปแบบของงานวิจัยในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยและนักวิจัยหลักซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ชุมชน ได้เริ่มกระบวนการตั้งแต่การพัฒนาจิตวิทยาร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และ พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการค้นหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยว และ ชุมชน

บทที่ 4 นำเสนอผลการศึกษา และ อภิปรายผล มีสาระสำคัญ ดังนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลพะวง พบว่า การจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมี รูปแบบ ขั้นตอน และ มีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการพายเรือคายัค นักท่องเที่ยวสามารถลงเรือได้ที่ท่าเรือในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์ เนื่องจาก สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ ๆ มีการสร้างท่าเรือที่ได้มาตรฐานและเป็นช่วงที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม

ขั้นตอนการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว พายเรือชมป่าโกงกาง รอบคลองวง เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตร พายเรือออกบริเวณปากคลองวงที่เชื่อมต่อกับทะเลสาบ และ พายเรือข้ามทะเลสาบเพื่อชมทัศนียภาพของเกาะยอและทะเลสาบ ริมฝั่งทะเลสาบพบร่องรอยการทำโรงงานกระเบื้องหลังคาปรากฏซากทั่วไป และ พื้นที่ของทะเลสาบทั่วไปเป็นดินเหนียวระดับน้ำในฤดูร้อนไม่ลึกสามารถว่ายน้ำเล่นกลางทะเลได้กิจกรรมทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 3 – 4 ชั่วโมง และ พายเรือกลับขึ้นฝั่งได้ที่ท่าเรือในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์

ปัญหาที่พบในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว ในปัจจุบันยังไม่มี การกำหนดเส้นทางที่แน่นอน และ ไม่มีวิทยากรบรรยายพรรณไม้ขณะพายเรือไปตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาพรรณไม้ป่าชายเลน และ ศึกษาธรรมชาติปลาทะเล 2 น้ำ ดูนกกริมป่าชายเลน กิจกรรมดังกล่าว นักท่องเที่ยวสามารถเดินศึกษาป่าชายเลนได้ตามเส้นทางศึกษาทางธรรมชาติที่ได้มีการจัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นมาตรฐานในพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์ โดยเริ่มเดินทางเข้าสู่อุทยานประวัติศาสตร์ ฯ และ ศึกษาเส้นทางเพื่อเรียนรู้พรรณไม้ป่าชายเลน และ พันธุ์ปลา 2 น้ำ การเดินทางใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง

ปัญหาที่พบในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว พบว่ายังขาดแคลนวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจในการบรรยายพรรณไม้ป่าชายเลน และ ระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่ป่าชายเลนโดยเฉพาะพันธุ์ปลาที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ นอกจากนี้ สภาพภูมิอากาศของพื้นที่ทางภาคใต้ร้อนขึ้น ฝนตกชุกทำให้กิจกรรมดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง และ ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ทุกช่วงเวลาตลอดปี ซึ่งจะเพิ่มข้อจำกัดในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในช่วงหน้าฝน เนื่องจากมีฝนตกอย่างต่อเนื่อง ในส่วนหน้าร้อน กิจกรรมการเดินทางสำรวจป่ามีช่วงเวลาที่เหมาะสมในช่วงเช้าเนื่องจากสามารถมองเห็นนกน้ำบินออกหากิน และ ทศนียภาพที่สวยงาม

รูปแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกาะยอ กิจกรรมดังกล่าวให้นักท่องเที่ยว

ขั้นตอนในการทำกิจกรรมด้วยการลงเรือจากท่าเรือในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ฯ พายเรือออกทางปากคลองวงข้ามทะเลสาบไปขึ้นฝั่งที่เกาะยอ และ ศึกษาลักษณะการก่อสร้างบ้านเรือนทรงไทยแบบทางภาคกลาง และ เทียบชมวัดท้ายยอ การเดินทาง โดยจักรยานภายในเกาะยอ ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง เดินทางกลับจากท่าเรือจากวัดแหลมพ้อเกาะยอ พายเรือข้ามทะเลสาบเข้าสู่คลองวง ขึ้นฝั่งที่ท่าเรือในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ฯ

ปัญหาที่พบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกาะยอ พบว่า การเดินทางข้ามทะเลสาบด้วยเรือคยัคมีความเสี่ยงในการพายค่อนข้างมาก ทั้งนี้ การพายเรือคยัคข้ามทะเลสาบจะต้องคำนึงถึงช่วงเวลา เนื่องจากในช่วงเวลาเช้าจะเป็นเวลาที่เหมาะสมเพราะอากาศไม่ร้อนลมไม่แรง แต่หากนักท่องเที่ยวต้องการทำกิจกรรมดังกล่าวในช่วงเวลาบ่าย พบว่าปัญหาที่นักท่องเที่ยวต้องเผชิญ คือ ความร้อนของสภาพอากาศ และ กระแสลมที่พัดแรง และ อาจจะทำให้เรือถูกระแสลมพัดจนทำให้เสียการควบคุมเรือจากฝีพาย และ เรือพลิกคว่ำได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางขึ้นฝั่งเกาะยอ การเดินทางเพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิต และ การเดินทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวเกาะยอในช่วงเวลาเที่ยว และ ป่าอากาศจะร้อนจัดทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเผชิญกับความร้อนอาจส่งผลทำให้

นักท่องเที่ยวเป็นลมหน้ามืดได้ อีกทั้งถนนในเกาะยอมีสภาพแคบเล็กทำให้ต้องหลบรถที่วิ่งสวนทางหรือ กำลังแซงเป็นอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนขนาดบุคคลากรที่จะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ และ ให้ความรู้ในการบรรยายทางประวัติศาสตร์ และ บรรยายคุณค่าของงานทางด้านสถาปัตยกรรม

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขา พบว่า กิจกรรมเริ่มต้นที่บริเวณทางเข้าบ้านศรีทธา สภาพเส้นทางมีความพร้อมสูง สามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้ และสามารถศึกษาพรรณไม้ระหว่างเส้นทางที่ขี่จักรยานเสือภูเขาได้ ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง

ปัญหาที่พบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขา พบว่า สภาพเส้นทางบางช่วงมีลักษณะสูงชัน หากสภาพจักรยานไม่มีความพร้อมอาจจะเกิดปัญหาในการขี่ได้นอกจากนี้ สภาพการเดินทางบางช่วงต้องใช้จักรยานระบบทดเกียร์ทำให้นักท่องเที่ยวจะต้องทำความเข้าใจสภาพเส้นทางก่อนการเดินทาง และ ในปัจจุบันยังไม่ปรากฏชุมชนใดดำเนินกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว จึงขาดแคลนบุคลากรที่จะให้คำแนะนำพรรณไม้ และ ประเภทของนกที่พบเห็นระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน และ ยังขาดเส้นทางที่ชัดเจน และ แน่นนอนในการทำงานในแต่ละครั้ง

การจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง อ. เมือง จ. สงขลา นั้นควรจะต้องกำหนดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวพายเรือคายัค และการขี่จักรยานเสือภูเขา การท่องเที่ยวเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และ วัฒนธรรมชุมชนเกาะยอ เนื่องจาก ศักยภาพพื้นที่มีความพร้อม และ มีความเหมาะสมสำหรับทำกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวจะมีรายการนำเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. รายการนำเที่ยวพายเรือคายัค คลองวง

- 09.00 น. ลงเรือที่ท่าเรือ สวนประวัติศาสตร์ พลเอกเปรม ตินสุลานนท์
- 09.30 น. พายเรือชมป่าชายเลน เรียนรู้ระบบนิเวศน์
- 11.30 น. รับประทานอาหารเที่ยง ที่ศาลาริมคลองวง
- 13.00 น. พายเรือสำรวจต้นน้ำคลองวงและเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
- 16.00 น. พายเรือกลับถึงท่าเรือสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์

2. รายการนำเที่ยวจักรยานเสือภูเขา เขาเทียมดา

- 09.00 น. จุดเริ่มต้น ณ บ้านศรีธา พลเอกเปรม ตินสุลานนท์
 10.00 น. แวะชมจุดชมวิว เรียนรู้การจัดการสวนสมรม ภูมิปัญญาชุมชนเพื่อการเกษตร
 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง บนยอดเขาเทียมดา
 13.00 น. เดินทางลงจากเขาเทียมดา
 14.00 น. แวะเรียนรู้หลักศาสนาที่วัดเขาแก้ว
 16.00 น. เดินทางกลับ

3. รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคยัคคลองวง และ เรียนรู้ชุมชนเกาะยอ

- 09.00 น. ลงเรือ ณ สวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์
 09.30 น. ชมร่องรอยเตาเผากระเบื้องโบราณ รม ผังคลองวง และ รอบทะเลสาบ
 10.00 น. พายเรือคยัคข้ามทะเลสาบ
 10.30 น. ขึ้นฝั่งเกาะยอเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน สวนสมรม บ้านทรงไทยภาคกลาง
 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
 13.00 น. เดินทางกลับพายเรือเข้าสู่คลองวง
 14.00 น. เดินทางถึงคลองวง
 14.30 น. เที่ยวชมเส้นทางศึกษาพรรณไม้ป่าชายเลนริมคลองวง สวนประวัติศาสตร์พลเอก
 เปรม ตินสุลานนท์
 16.00 น. เดินทางกลับ

บทที่ 5 บทสรุป และ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังนั้นการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นกระบวนการแรกเริ่มที่จะต้องมีการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ภายใต้โครงสร้างของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้นำชุมชนในพื้นที่ศึกษาจะต้องดำเนินการต่อเพื่อสร้างคณะกรรมการ และ ทีมงานขึ้นมาดำเนินการในการจัดการต่อไปผลการศึกษาพบว่าการศึกษาคั้งนี้การจัดการนำเที่ยวเป็นเพียงกระบวนการอาศัยความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่มีประสบการณ์จากการสัมผัสในทรัพยากรทางธรรมชาติที่พบในพื้นที่แต่ในรายละเอียด เช่น ระยะเวลาที่แท้จริงในการทำกิจกรรม และ ปัญหารวมถึงอุปสรรค ยังไม่ได้มีการประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้องในหลาย ๆ กลุ่ม เช่น เจ้าของสถานประกอบการทางด้านธุรกิจนำเที่ยว หรือ ผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการสนับสนุน และ ร่วมมือบทบาทในการนำเสนอ และ สนับสนุนรายการนำเที่ยวที่ถูกกำหนดขึ้นให้แก่นักท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้นในโอกาสต่อไปควรรให้ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการทดลองการทำกิจกรรมในรายการนำเที่ยว ช่วงเวลาที่ เหมาะสมในการทำกิจกรรมจากการศึกษาการจัดรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง พบว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ช่วงเวลาเช้า โดยเฉพาะกิจกรรมการพายเรือคายัค และ กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกาะยอ ควรดำเนินกิจกรรม ดังกล่าวในช่วงเช้า เนื่องจาก สภาพอากาศในพื้นที่ดังกล่าวค่อนข้างร้อนในช่วงเวลาเที่ยง และ บ่าย ไม่เหมาะกับการทำกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ ในช่วงบ่ายอากาศร้อน และ ลมแรงทะเลมีคลื่นทำให้ การพายอาจจะสร้างความเหน็ดเหนื่อยแก่นักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ผู้นำเที่ยวควรเลือกเวลาเช้าตั้งแต่ 08.30 – 10.00 น. กิจกรรมการขี่รถจักรยานเสือภูเขา เส้นทางที่เหมาะสมมีหลายเส้นทางแต่ใน ปัจจุบันไม่ได้มีการจัดทำเส้นทางที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น ควรมีการศึกษาเส้นทางที่เหมาะสม และ ควรมี การคำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการขี่จากจุดเริ่มต้นถึงจุดหมายปลายทางให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดจุดที่ เป็นอันตราย และ จะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการขี่จักรยาน กิจกรรมการเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และ การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนชาวเกาะยอ จากศึกษาพบว่า การดำเนินการในโครงการนี้ควรมี แนวทางในการประสานงานติดต่อชุมชนชาวเกาะยอเพื่อนำนักศึกษาเข้าเที่ยวชมสวนสมรม และ เยี่ยม สถาปัตยกรรมบ้านทรงไทยโบราณเพื่อการเรียนรู้ไว้ให้ได้มาตรฐาน และ จะต้องพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ความสามารถในการบรรยายให้แก่ชุมชน ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มรับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยว ให้มีความชัดเจนทั้งในระบบโครงสร้างการดำเนินงาน และ หน้าที่ความรับผิดชอบที่ชุมชนจะต้อง ปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และ จัดทำมาตรฐานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดจำนวน นักท่องเที่ยวที่เข้าไปสู่พื้นที่ทำกิจกรรมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับศักยภาพที่พื้นที่ทำกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ในการนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมในการจัดทำ รายการนำเที่ยว ชุมชนควรมีการจัดการปฐมนิเทศให้แก่นักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรมทุกกิจกรรมใน รายการนำเที่ยวในแต่ละรายการเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการทำกิจกรรม การท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนควรมีการสำรวจ และ จัดทำฐานข้อมูลในการ บรรยายเพื่อการจ้ดนำเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาตามรายการนำเที่ยวเพื่อการพัฒนาบุคลากร และ เจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดรายการนำเที่ยว และ เป็นการสร้างมาตรฐานในการทำงานให้แก่

ชุมชนในการจัดนำเที่ยว ชุมชนควรมีการสำรวจอันตรายที่อาจจะเกิดอุบัติเหตุ และ สัตว์มีพิษที่อาจจะทำร้ายนักท่องเที่ยวได้ในระหว่างทำกิจกรรมตามรายการนำเที่ยวที่ได้กำหนด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- (1) ควร มีการศึกษาเส้นทางที่ถูกกำหนดเพื่อใช้ในการขี่จักรยานเสือภูเขาบนเขาเทียมดา และศึกษาจำนวนเส้นทางที่เหมาะสม รวมถึงระยะเวลาในการใช้ในการทำกิจกรรมดังกล่าว
- (2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรายการนำเที่ยวตามที่ได้กำหนด
- (3) ควรศึกษาถึงผลกระทบต่อชุมชนในการจัดรายการนำเที่ยว
- (4) ควรมีการศึกษาพรรณไม้ที่พบในเส้นทางกรจัดนำเที่ยว และ พรรณไม้ในเขตพื้นที่ป่าชายเลนที่พบในการเส้นทางที่ปรากฏในรายการนำเที่ยว
- (5) ควรศึกษาถึงอุบัติเหตุ และ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นในการจัดรายการนำเที่ยวในรายการท่องเที่ยวที่กำหนดโดยชุมชน
- (6) ควรศึกษาความพึงพอใจของเจ้าของบริษัทนำเที่ยวต่อรายการนำเที่ยวที่กำหนดขึ้นในเขตพื้นที่เทศบาลพะวง
- (7) ควรศึกษาประวัติ และ ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับคลองวงและประวัติการใช้ประโยชน์ในกรรมนาคมของคลองวงในอดีต เพื่อเพิ่มคุณค่าคลองวงและข้อมูลประกอบการบรรยายในการนำเที่ยว
- (8) ควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ และ วิธีการฝึกการพายเรือคายัคที่ถูกต้อง

สรุปข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง อ. เมือง จ. สงขลา สามารถกำหนดรายการนำเที่ยวได้ 3 รายการ ประกอบด้วย รายการนำเที่ยวพายเรือคายัค คลองวง รายการนำเที่ยวจักรยานเสือภูเขา เขาเทียมดา รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคายัคคลองวง และ เรียนรู้ชุมชนเกาะยอ กิจกรรมทั้ง 3 รายการมีแนวทางการจัดการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สิ่งที่ชุมชนจะต้องดำเนินในกระบวนการขั้นตอนไปการงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อให้เป็นไปภายใต้ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และ วิธีที่จะต้องพัฒนาให้เกิดเป็น รูปธรรมภายใต้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านการจัดการ

ชุมชนจะต้องดำเนินการในการการจัดการพื้นที่ ๆ ใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ ภายใต้รายการที่กำหนดให้มีมาตรฐาน และ อำนาจประโยชน์ในการจัดรายการนำเที่ยว นอกจากนี้ ชุมชนจะต้องดำเนินการจัดการองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยว เช่น การจัดทำบทบรรยายเพื่อการท่องเที่ยว การกำหนดคุณสมบัติของร่างกายนักท่องเที่ยวในการเข้า ร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนจะต้องศึกษาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการจัดการ ท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด และ วิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำ เที่ยวให้สำเร็จการนำนักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด ชุมชน จะต้องจัดตั้งกลุ่มองค์การเพื่อการจัดการท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด รวมถึงการบริหารการจัดการ ผลประโยชน์ที่จะต้องให้เกิดความเท่าเทียมกัน และ เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสิ่งสำคัญที่สุดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามรายการที่ทางชุมชนได้นำเสนอทั้ง 3 รายการ การจัดการรูปแบบการ ท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม ทั้งในระยะเวลา และ ในสัดส่วนของจำนวนคนในการเข้าร่วม รายการนำเที่ยวแต่ละรายการภายใต้ศักยภาพ และ ข้อจำกัดของสถานที่ทั้งทางด้านเวลา และ ปริมาณที่เหมาะสมทั้งนี้ชุมชนจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนจะต้องพัฒนาศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการจัดรายการนำเที่ยว จะต้องพัฒนาให้มี มาตรฐานในเรื่องความสะดวก และ ในเรื่องความปลอดภัย ในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ ที่อาจจะ เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การแสดงป้ายสัญลักษณ์เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และ เป็นพื้นที่ ๆ ไม่เสี่ยงในการเดินทาง ทางชุมชนจะต้องแสดง สัญลักษณ์ที่ปรากฏให้ชัดเจน ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ และ จะต้องทำเครื่องหมายแจ้ง เตือนอันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว

องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนจะต้องกำหนดขึ้นภายใต้แนวทางที่ไม่เป็นไปในกระบวนการที่ส่งผลต่อการทำลาย หรือ สร้างความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดโดยจะต้องมีหลักปฏิบัติ ดังนี้ กิจกรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวทราบถึงผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และ ชุมชนจะต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดให้แก่ นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานมาร่วมเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และ ภาคเอกชน ดังนั้น การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน และ หน่วยงานภายนอกเพื่อประสานความร่วมมือในกระบวนการดำเนินการชุมชนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายชุมชนจะต้องจัดเก็บ และ จัดส่งหนังสือแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฉบับ และ ทุกเรื่องในระหว่างดำเนินการ
2. ชุมชนจะต้องแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน
3. ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ เป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ
4. ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์ และ การแก้ไขปัญหา
5. ชุมชนจะต้องจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้องภายใต้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลพะวง อ. เมือง จ. สงขลา เป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และ สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคตอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง และ รายได้ของชุมชนต่อไปอย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ : การจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง

ชื่อนักวิจัย : ปोंงศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง

E-mail Address : phongiw@yahoo.com

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ :

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมใน
รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง จากการศึกษาพบว่า พื้นที่เทศบาล
ตำบลพะวง สามารถจัดทำรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ได้ 5 รูปแบบประกอบด้วย รายการที่ 1 คลองวง - การพายเรือคายัค รายการที่ 2 คลองวง - ศึกษา
พรรณไม้ป่าชายเลนและ ศึกษารวมชาติปลาทะเลสองน้ำ ดูนก รายการที่ 3 เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
เกาะยอ สำหรับพื้นที่เขาเทียมดา รายการที่ 4 เขาเทียมดา - ชี้อัจกรยานเสือภูเขา รายการที่ 5
เขาเทียมดา - เดินป่าศึกษารวมชาติ ดูนก

สำหรับรายการนำเที่ยวสามารถกำหนดได้ 3 รายการเป็นการเดินทางท่องเที่ยว ใช้เวลา 1
วัน ประกอบด้วยรายการนำเที่ยว ดังนี้

1. รายการนำเที่ยวพายเรือคายัค คลองวง
2. รายการนำเที่ยวจัจกรยานเสือภูเขา เขาเทียมดา
3. รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคายัคคลองวง และเรียนรู้ชุมชนเกาะยอ

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าชุมชนจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดรายการนำเที่ยว
อย่างเป็นระบบตามองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย ด้านการจัดการ
ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วม

ABSTRACT

Project Title : The Province of Ecotourism Program by Participation community Area
base on Pawong Municipality Songkhla Province

Investigators : Pongsak Thongnueakhaeung., Mr.

E-mail Address : phongiw@yahoo.com

Project Duration :

This research is aimed to study the procedure of eco-tourism by community participation approach at Pawong Municipality , Songkhla Province. The finding are indicated that eco-tourism should be promoted for this area included five programs. Firstly, Wong Canal and Kayak, Secondly, Wong Canal and Mangrove Forest & Natural Resource. Thirdly, The Way of Life in Ko Yo Community. Fourthly, Tiew Da Hill and Mountain Bike. Finally, Tiew Da Hill and Hiking. Therefore, three eco-tourism programs should be presented one day tour following;

1. Kayak, Wong Canal Route
2. Mountain Bike, Tiew Da Hill Route
3. Mangrove Forest & Kayak, Wong Canal and The Way of Life, Ko Yo Route

However, the development & continuous of eco-tourism by community participation approach at Pawong Municipality , Songkhla Province would be concerned with many factors such as Management, Attraction, Activity, and Participation.